

Geachte aanwezigen,

Niet om de anderen in deze zaal tekort te doen, maar in eerste instantie richt ik mij even tot de senatoren in dit gezelschap. Hier staat één van uw kiezers. Eén van de kiezers uit dat selecte gezelschap van statenleden dat eens in de vier jaar het stemhokje in mag om de samenstelling van de Eerste Kamer te bepalen (of moet ik zeggen: te bevestigen). Een verkiezing waar ik binnen mijn partij en mijn fractie niet louter positieve ervaringen heb. Maar daarmee zal ik u vanmiddag niet vermoeien.

Ik wilde het namelijk hebben over onze relatie: die tussen kiezer en gekozene. Met als fundamentele vraag: hebben wij eigenlijk wel een relatie? Want als die er al is, ik voel hem niet... Een relatie vraagt ook een beetje onderhoud. Bovendien: zelfs in een langeafstandsrelatie moet je elkaar af en toe zien!

In journalistieke en wetenschappelijke beschouwingen gaat het regelmatig over de relatie tussen kiezer en gekozene, dan vooral uitgedrukt in de inmiddels bijna clichématige kloof tussen "de" burger en "de" politiek. Maar tussen ons zit het ook niet helemaal goed: u trekt zich eigenlijk vrij weinig van uw kiezers aan!

In de literatuur over politieke representatie wordt in navolging van Edmund Burke wel eens een onderscheid gemaakt tussen een trustee en een delegate model. In het laatste geval is van een duidelijke opdracht sprake, waaraan de gekozen vertegenwoordiger zich moet houden. Het trustee model, oneerbiedig zou je kunnen zeggen 'gaat u maar rustig slapen' legt het vertrouwen geheel bij het eigen inzicht van die vertegenwoordiger. Volgens mij het model waar de gemiddelde senator zich helemaal in herkent.

Het gaat eigenlijk al mis in de aanloop naar de verkiezingen. Wij kiezers horen niet van u wat u in de komende vier jaar van plan bent. Geen speerpunten, geen programma in tien oneliners, geen debat of ontmoeting met uw kiezers. Wat we wel krijgen (toegegeven, daar kunnen Eerste Kamerleden weinig aan doen) is een streng bericht van ons partijbestuur dat we het niet in ons hoofd moeten halen met voorkeursacties de lijstvolgorde te doorbreken. Dit alles op straffe van diverse vormen van hel en verdoemenis.

Waar in normale democratische verkiezingen de keuze vrij en eerlijk is, wordt het arme Statenlid ernstig beperkt. Je mag op iedereen stemmen, als het maar de lijsttrekker van je eigen partij is...

Maar daar blijft het niet bij. Als ik op de dag na bijvoorbeeld de Tweede Kamerverkiezingen door de stad fiets, zie ik op allerlei borden plakkaats met "Kiezers Bedankt", "Dank voor Uw stem". De avond ervoor heb ik op televisie al diverse politieke kopstukken voorbij zien komen, die uitgebreid lieten weten hoe blij zij waren met het in hen gestelde vertrouwen. Hoe anders gaat dat als wij gekozen hebben: een oorverdovende stilte. Nee, u hoeft niet alle provinciehuizen te bekladden met PS bedankt! Maar kan er niet een klein bedankje af, een bloemetje? Of anders een sms-je, een mailtje (eventueel reply-all)? Het is maar een tip voor 23 mei...

En als u dan eenmaal gekozen bent, horen we ook niks meer. Wat doet u eigenlijk in deze Kamer van Reflectie? U bent geloof ik niet zo van de website of de weblogs, om van twitter of facebook nog maar te zwijgen. Ja, er zijn gunstige uitzonderingen, maar iets meer dan het geven van een interview voor de krant zit er vaak niet in. Natuurlijk zult u zeggen dat de media onevenredig veel aandacht hebben voor de overkant, en daar heeft u misschien een beetje gelijk in. Maar kom op zeg, beetje meer eigen initiatief mag ook wel!

En heeft u wel eens overwogen langs te gaan bij uw kiezers? Om in de tussentijd uit te leggen waar u mee bezig bent? Ik weet het, dat is eng, maar zij stellen dat best op prijs. Ik denk echter dat het aantal Eerste Kamerleden dat ik in de afgelopen acht jaar in mijn provinciehuis heb gezien, op één hand te tellen is. Wel mogen we eens in de periode bij u op audiëntie komen. Inderdaad, het is een prachtige zaal, de lunch is uitstekend (goede wijn!) en de vrolijke groepsfoto heb ik bijna een jaar later nog altijd boven mijn bureau hangen.

Veel meer dan een beleefde uitwisseling van standpunten is het doorgaans echter niet. Om met Wim T. Schippers te spreken: verdomd interessant, maar gaat u verder.

Vandaar mijn voorstel aan u, noem het voor mijn part relatietherapie. We moeten elkaar wat vaker zien. We beginnen rustig aan, dat is voor beide partijen beter. Eén keer per jaar komen we hier in deze zaal of in één van de provinciehuizen bij elkaar op de Verantwoordingsdag. We zoeken samen naar thema's die in de goede traditie van zowel senaat als Staten diepgaand en beschouwend worden besproken. Maar wel met een duidelijke rolverdeling: u legt verantwoording af, wij controleren. Ik laat het aan de vele vergaderdeskundigen in dit land over daar een mooie vorm voor te vinden.

Misschien krijgen we dan toch nog een wat serieuzere relatie! Als GroenLinkser van gereformeerde huize geloof ik in duurzame en stabiele relaties. We kunnen het toch niet bij die one-night stand in mei laten? Zoals ik in het begin al zei, relaties moet je onderhouden. Wie weet wordt het dan nog echt eens wat tussen ons!